

กฎหมายว่าด้วยการควบคุมสื่อลามกอนาจารของสตรีของประเทศไทย
(Indecent Representation of Women Act 1986) *

ภรภัทร ปัญญาวิช**

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สื่อลามกอนาจารถือเป็นอาชญากรรมที่นำไปสู่การล่วงละเมิดทางเพศ ทั้งยังเป็นการสังคมนิยมที่ไม่เหมาะสมให้กับบุคคลในสังคม และถือเป็นการสังคมนิยมในเรื่องเพศที่ไม่ถูกต้อง แม้ว่าโดยหลักการแล้วบุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น รับรู้ และบริโภคสื่อโดยปราศจากการกีดกัน แต่การใช้เสรีภาพแห่งตนนั้นก็พึงจำกัดอยู่ภายใต้การกระทำที่ไม่ขัดต่อศีลธรรมและความสงบเรียบร้อยของประชาชน แต่สื่อลามกอนาจารไม่เพียงแต่เป็นเรื่องของศีลธรรมเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างไม่แพ้กัน^๑

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา องค์กรเพื่อสิทธิสตรีมีความกังวลเป็นอย่างมากเกี่ยวกับวิธีการนำเสนอเรื่องเพศผ่านสื่อต่าง ๆ ที่สร้างค่านิยมที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมเกี่ยวกับสตรีให้กับสังคม เช่น การแสดงภาพโฆษณาที่สนับสนุนให้ผู้ปกครองเก็บสินสอดไว้ให้ลูกสาว แนวคิดการเป็นสตรีที่ดีโดยบทบาทของการเป็นภรรยาและการเป็นแม่ แม้ปัจจุบันโฆษณาที่ส่งเสริมแนวคิดเกี่ยวกับสินสอดจะลดลงเนื่องจากความเคลื่อนไหวขององค์กรเพื่อสิทธิสตรี แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าโฆษณาที่ส่งเสริมทัศนคติเกี่ยวกับสตรีในทางที่ผิดและภาพลามกอนาจารที่แม้มีปริมาณเพียงเล็กน้อย แต่การแสดงผลออกดังกล่าวก็ส่งผลกระทบต่อความรู้สึกนึกคิดของคนในสังคมได้

ทั้งนี้ กฎหมายว่าด้วยการควบคุมสื่อลามกอนาจารของสตรีคำนึงถึงโครงสร้างทางสังคมของอินเดียเป็นหลัก โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อควบคุมภาพลักษณ์ของสตรีที่ปรากฏในสื่ออินเดียในปัจจุบันในสังคมที่มีความหลากหลายจากมุมมองทางวัฒนธรรมที่แตกต่าง สิ่งที่ถูกกฎหมายให้มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง คือ ความรู้สึกของคนในสังคมและความถูกต้องตามศีลธรรมอันดี ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมและทัศนคติที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยในด้านวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์

* บทความประจำเดือนมิถุนายน ๒๕๖๗

** บุคลากรจัดทำฐานข้อมูลกฎหมาย ฝ่ายค้นคว้าและเปรียบเทียบกฎหมาย กองกฎหมายต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^๑ คณิดา ทองขุนดำ. “มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมสื่อลามกในสังคมออนไลน์” . สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๗, จาก

http://www.lawgrad.ru.ac.th/AbstractsFile/6012019037/1573111509d92c5832349ee71ad8631d239acaf8aa_abstract.pdf

ดังนั้น การโฆษณาสื่อที่นำเสนอภาพของสตรีอย่างไม่เหมาะสมอาจนำไปสู่สภาพสังคมที่เสื่อมโทรมอย่างที่ไม่เคยมีมาก่อน รวมถึงเป็นการกระตุ้นการก่ออาชญากรรมต่อผู้หญิงให้เพิ่มขึ้น เพื่อป้องกันมิให้เกิดผลกระทบร้ายแรงที่อาจตามมา รัฐบาลของอินเดียจึงมีการออกกฎหมายว่าด้วยการควบคุมสื่อลามกอนาจารของสตรี ซึ่งห้ามมิให้ผู้หญิงกระทำการใดที่ถือเป็นการไม่เหมาะสมหรือกระทำอนาจาร และลงโทษผู้หญิงที่กระทำความผิดดังกล่าว

ประวัติความเป็นมาของกฎหมาย

ร่างกฎหมายว่าด้วยการควบคุมสื่อลามกอนาจารของสตรี เป็นการตอบสนองต่อการเคลื่อนไหวขององค์กรเพื่อสิทธิสตรีซึ่งเรียกร้องให้มีการดำเนินการทางกฎหมายเพื่อต่อต้านการโฆษณาภาพผู้หญิงในเชิงลบในประเทศ ร่างกฎหมายดังกล่าวได้รับการเสนอโดย Margaret Alva และมีการบังคับใช้ในเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๐

กฎหมายนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อควบคุมสตรีและการเป็นตัวแทนในสื่อกระแสหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสื่อสิ่งพิมพ์ โดยมีการดำเนินการเพื่อให้แน่ใจว่าการเป็นตัวแทนของผู้หญิงในสื่อไม่มีการกระทำที่มีลักษณะเป็นการอนาจารผ่านโฆษณา นิตยสาร สิ่งพิมพ์ และภาพประกอบ

วัตถุประสงค์ของกฎหมาย

ก่อนหน้านั้น กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสื่อลามกอนาจารในอินเดียมีหลายฉบับ เช่น ประมวลกฎหมายอาญาของอินเดีย มาตรา ๒๙๒ มาตรา ๒๙๓ และมาตรา ๒๙๔ ซึ่งแม้จะมีบทบัญญัติเหล่านี้ แต่ในสื่อสิ่งพิมพ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโฆษณา ก็ยังมีการแสดงภาพอนาจารของผู้หญิงหรือการอ้างอิงถึงผู้หญิงเพิ่มมากขึ้น ซึ่งมีผลทำให้ผู้หญิงทั้งถูกดูหมิ่นและเป็นที่เสื่อมเสียแก่ภาพลักษณ์ของผู้หญิงในอินเดีย แม้ว่าผู้ผลิตสื่อจะไม่มีเจตนาให้เป็นเช่นนั้นก็ตาม แต่โฆษณาและสื่อสิ่งพิมพ์เหล่านี้ก็มีผลกระทบต่อผู้หญิงอย่างมาก กฎหมายที่มีความชัดเจนมากขึ้นและมีเนื้อหาที่เฉพาะเจาะจงมากขึ้นจึงมีความสำคัญ เพื่อควบคุมการนำเสนอภาพของผู้หญิงอย่างมีประสิทธิภาพ ในสื่อโฆษณา หนังสือ แผ่นพับและสื่อรูปแบบอื่น ๆ

การกำหนดนิยามของคำว่า “อนาจาร (Indecency)” ตามกฎหมาย

ในมาตรา 2(c) ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการควบคุมสื่อลามกอนาจารของสตรี พ.ศ. ๒๕๒๙ คำว่า “การแสดงภาพอนาจาร” หมายถึง การแสดงภาพอันอนาจารของสตรีในทางใดก็ตามที่ทำให้เกิดข้อครหา หรือเป็นการดูหมิ่นสตรี หรือเป็นที่เสื่อมเสียต่อศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือเสื่อมทรามทางศีลธรรม ซึ่งถูกกำหนดไว้ในกฎหมายปี ค.ศ. ๑๙๘๖ (พ.ศ. ๒๕๒๙) โดยมุ่งเน้นไปที่การทำให้เสื่อมเสียแก่ศักดิ์ศรีและคุณค่าของความเป็นสตรี

อำนาจของเจ้าหน้าที่และรัฐบาลตามกฎหมาย

กฎหมายว่าด้วยการควบคุมสื่อลามกอนาจารของสตรีกำหนดบทลงโทษสำหรับการแสดงภาพอนาจารของผู้หญิง ซึ่งสื่อถึงภาพลักษณ์ของผู้หญิงในทางใดทางหนึ่ง ไม่ว่าจะป็นรูปร่าง ร่างกาย หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกายของผู้หญิงนั้น ในลักษณะที่ก่อให้เกิดการผิดศีลธรรม ความเสื่อมทราม การข่มเหง หรือเป็นอันตรายต่อศีลธรรมหรือบรรทัดฐานอันดีของประชาชน โดยระบุว่าห้ามบุคคลใดเผยแพร่หรือโฆษณาใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแสดงภาพผู้หญิงที่เป็นการลามกอนาจาร หรือมีส่วนร่วมในการตีพิมพ์หรือการแสดงออกซึ่งการกระทำเช่นนั้น

สาระสำคัญของกฎหมาย

ก. อำนาจในการเข้าตรวจค้น

มาตรา ๕ ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ในการเข้าไปตรวจค้นสถานที่ใด ๆ ในประเทศได้ โดยมีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) เจ้าหน้าที่ที่ได้รับอนุมัติจากรัฐบาลแห่งรัฐสามารถดำเนินการตรวจค้นได้ภายในเขตที่ได้รับอนุญาต โดยมีอำนาจต่อไปนี้

- สามารถเข้าไปตรวจค้นสถานที่ใด ๆ ที่เชื่อว่าจะมีการกระทำความผิดตามกฎหมายนี้ ซึ่งได้กระทำไปแล้ว หรือขณะกำลังกระทำความผิดในเวลาใดก็ได้ตามสมควร
- สามารถยึดโฆษณาหรือหนังสือ จุลสาร กระดาษ สไลด์ ฟิล์ม งานเขียน ภาพวาด จิตรกรรม ภาพถ่าย ที่เชื่อว่าเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามกฎหมายนี้
- ตรวจสอบและยึดบันทึก ทะเบียน เอกสาร หรือวัตถุอื่นใดที่พบในสถานที่ที่เข้าตรวจค้นได้ หากมีหลักฐานที่เป็นเหตุให้เชื่อได้ว่าจะมีการกระทำความผิดตามกฎหมายนี้

- หมายเหตุ การตรวจค้นในเคหสถานไม่สามารถทำได้ หากไม่มีหมายค้น

นอกจากนี้ อนุมาตราที่กำหนดว่าอำนาจในการยึดจะใช้ได้กับเอกสาร หรือวัตถุใด ๆ ที่มีการโฆษณาอย่างผิดกฎหมาย รวมทั้งเนื้อหาของเอกสารหรือสิ่งของนั้น ๆ (ถ้ามี) ที่ไม่สามารถแยกออกจากเอกสารหรือวัตถุนั้น ๆ ได้โดยไม่กระทบต่อความสมบูรณ์ในการใช้งานตามปกติ

(๒) บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้ขยายไปถึงการค้นหรือยึดตามกฎหมายนี้ที่เกี่ยวข้องกับการค้นหรือยึดใด ๆ ที่กระทำภายใต้อำนาจของหมายอาญาที่ออกภายใต้มาตรา ๘๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(๓) เมื่อมีการยึดสิ่งใด ๆ ตามข้อ (๑) และ (๒) ในมาตรานี้ เจ้าหน้าที่จะต้องแจ้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองที่อยู่ใกล้ที่สุดและโดยเร็วที่สุด และต้องดูแลสิ่งของดังกล่าวตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่^๒

ข. บทลงโทษ

มาตรา ๖ กำหนดบทลงโทษและค่าปรับแก่ผู้กระทำความผิด โดยมีค่าปรับสูงถึงหนึ่งหมื่นรูปี และหากผู้กระทำความผิดถูกฟ้องร้องครั้งที่สองหรือมากกว่านั้น ต้องรับโทษจำคุกไม่ต่ำกว่าหกเดือนและอาจขยายเป็นห้าปี และในส่วนของค่าปรับอาจเพิ่มเป็นอย่างน้อยหนึ่งหมื่นรูปี ห้าหมื่นรูปี และอาจขยายไปถึงห้าแสนรูปีได้หากมีการกระทำความผิดซ้ำหลายครั้ง^๓

---

^๒5. Powers to enter and search. (1) Subject to such rules as may be prescribed, any Gazetted Officer authorised by the State Government may, within the local limits of the area for which he is so authorised, (a) enter and search at all reasonable times, with such assistance, if any, as he considers necessary, any place in which he has reason to believe that an offence under this Act has been or is being committed; (b) seize any advertisement or any book, pamphlet, paper, slide film, writing, drawing, painting, photograph, representation or figure which he has reason to believe contravenes any of the provisions of this Act; (c) examine any record, register, document or any other material object found in any place mentioned in clause (a) and seize the same if he has reason to believe that it may furnish evidence of the commission of an offence punishable under this Act:

Provided that no entry under this sub-section shall be made into a private dwelling house without a warrant:

Provided further that the power of seizure under this sub-section may be exercised in respect of any document, article or thing which contains any such advertisement, including the contents, if any, of such document, article or thing, if the advertisement cannot be separated by reason of its being embossed or otherwise from such document, article or thing without affecting the integrity, utility or saleable value thereof.

(2) The provisions of the Code of Criminal Procedure, 1973 (2 of 1974), shall, so far as may be, apply to any search or seizure under this Act as they apply to any search or seizure made under the authority of a warrant issued under section 94 of the said Code.

(3) Where any person seizes anything under clause (b) or clause (c) of sub-section (1), he shall, as soon as may be, inform the nearest Magistrate and take his orders as to the custody thereof.

^๓6. Penalty. Any person who contravenes the provisions of section 3 or section 4 shall be punishable on first conviction with imprisonment of either description for a term which may extend to two years, and with fine which may extend two thousand rupees, and in the event of a second or subsequent conviction with imprisonment for a term of not less than six months but which may extend to five years and also with a fine not less than ten thousand rupees but which may extend to one lakh rupees.

ค. การคุ้มครองการกระทำโดยสุจริต

มาตรา ๙ ระบุว่า รัฐบาลกลาง รัฐบาลใด ๆ หรือเจ้าหน้าที่ไม่ต้องรับผิดชอบต่อการกระทำใด ๆ ที่กระทำไปโดยสุจริตตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้^๔

ง. อำนาจในการออกกฎหมาย

มาตรา ๑๐ ระบุว่า รัฐบาลกลางสามารถออกกฎเกณฑ์ได้โดยแจ้งในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งกฎเกณฑ์เหล่านี้ต้องไม่ขัดต่อกฎหมายที่มีการบังคับใช้ไปแล้วก่อนหน้า เช่น

- กฎเกณฑ์เกี่ยวกับการยึดสื่อโฆษณาหรือวัตถุที่ต้องสงสัยว่าเกี่ยวข้องกับการกระทำ ความผิด และการจัดทำรายการสิ่งที่ยึดส่งไปยังผู้เป็นเจ้าของวัตถุเหล่านั้น
- กฎเกณฑ์อื่นใดที่ออกตามความจำเป็นในอนาคต
- กฎเกณฑ์ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายนี้จะต้องเสนอต่อรัฐสภาโดยเร็วที่สุด ภายหลังจากที่ได้จัดทำขึ้น ในระหว่างสมัยประชุมซึ่งมีกำหนดระยะเวลาสามสิบวัน ซึ่งอาจ ประกอบด้วยสมัยประชุมหนึ่งหรือสองครั้งติดต่อกันขึ้นไปก็ได้ ในกรณีที่สภาตกลง ที่จะทำการแก้ไขใด ๆ ก่อนสิ้นสุดสมัยประชุมทันที หรือภายหลังสมัยประชุม หรือใน สมัยประชุมครั้งต่อ ๆ ไป^๕

^๔9. Protection of action taken in good faith. No suit, prosecution or other legal proceeding shall lie against the Central Government or any State Government or any officer of the Central Government or any State Government for anything which is in good faith done or intended to be done under this Act.

^๕10. Power to make rules. (1) The Central Government may, by notification in the Official Gazette, make rules to carry out the provisions of this Act.

(2) In particular and without prejudice to the generality of the foregoing power, such rules may provide for all or any of the following matters, namely:

(a) the manner in which the seizure of advertisements or other articles shall be made, and the manner in which the seizure list shall be prepared and delivered to the person from whose custody any advertisement or other article has been seized;

(b) any other matter which is required to be, or may be, prescribed.

(3) Every rule made under this Act, shall be laid, as soon as may be after it is made, before each House of Parliament, while it is in session for a total period of thirty days, which may be comprised in one session or in two or more successive sessions, and if, before the expiry of the session immediately following the session or the successive sessions aforesaid, both Houses agree in making any modification in the rule or both Houses agree that the rule should not be made, the rule shall thereafter have effect only in such modified form or be of no effect, as the case may be; so, however, that any such modification or annulment shall be without prejudice to the validity of anything previously done under that rule.

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย

การโฆษณาตามกฎหมายนี้ หมายถึง ข้อความ สิ่งพิมพ์ สติกเกอร์ บรรจุภัณฑ์ หรือเอกสารอื่น ๆ รวมถึงการนำเสนอใด ๆ ที่มองเห็นได้ผ่านแสง เสียง ควัน หรือก๊าซ โดยคณะกรรมการสตรีแห่งชาติ (National Commission for Women) พยายามที่จะแก้ไขคำจำกัดความของการโฆษณาตามกฎหมายนี้ให้ครอบคลุมไปถึงป้าย วงกลม สติกเกอร์ โปสเตอร์ กระดาษห่อหุ้ม หรือเอกสารอื่น ๆ ตลอดจนการแสดงที่มองเห็นได้ซึ่งเกิดจากแสงเลเซอร์ เสียง ควัน ก๊าซ ไยแก้ว คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า หรือสื่ออื่น ๆ โดยระบุว่าห้ามมิให้บุคคลใดผลิต จำหน่าย แจกจ่าย หมุนเวียน หรือส่ง ซึ่งหนังสือ จุลสาร เอกสาร สไลด์ วีดิทัศน์ งานเขียน การวาดภาพ จิตรกรรม รูปภาพ การพรรณนา หรือสื่อรูปแบบใด ๆ ที่มีลักษณะเป็นการอนาจารผู้หญิง คณะกรรมาธิการสตรีแห่งชาติยังแนะนำให้เพิ่มคำว่า “เสื่อมเสีย” (Degrading) ควบคู่ไปกับคำว่า “อนาจาร” (Indecent) ไปในกฎหมายฉบับนี้

นอกจากนี้ มีการเสนอปฏิรูปโครงสร้างของกฎหมายเพื่อสร้างความมั่นใจว่าการควบคุมสื่ออนาจารเกี่ยวกับผู้หญิงนั้นจะมีความเข้มงวดและครอบคลุมทุกด้านในการกำกับดูแลเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย กฎหมายได้วางแนวปฏิบัติที่เข้มงวดเพื่อป้องกันการกระทำในลักษณะที่น่าไว้วางใจ โดยห้ามมิให้แสดงออกซึ่งพฤติกรรมใด ๆ ที่เข้าข่ายอนาจารซึ่งขัดต่อกฎหมาย ซึ่งการปรับแก้กฎหมายจะช่วยให้สื่อโฆษณาทั้งหมดตกอยู่ภายใต้กฎหมายฉบับนี้อย่างครอบคลุม และมีการบังคับใช้กับผู้กระทำความผิดอย่างเข้มงวด

บทสรุป

กฎหมายว่าด้วยการควบคุมสื่อลามกอนาจารของสตรีนี้ หากมีการบังคับใช้อย่างจริงจัง ย่อมประสบความสำเร็จในการรักษาไว้ซึ่งเกียรติและศักดิ์ศรีของสตรี แต่ค่านิยมของรูปแบบสื่อที่ถือเป็นการอนาจาร แม้มีการอธิบายไว้แต่ก็ไม่ครอบคลุมทั้งหมดและสามารถให้ดุลพินิจแก่เจ้าหน้าที่ให้สามารถตีความได้ ช่องว่างของกฎหมายเหล่านี้จึงอาจส่งผลกระทบต่อให้เกิดการทุจริตอย่างกว้างขวางได้ ประกอบกับโทษอาญา มีอัตราโทษค่อนข้างเบา ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีความเข้มงวดในการกำกับดูแลเพื่อปฏิบัติตามกฎหมาย เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายอย่างแท้จริง^๖

*****

^๖Sidra Khan. “Powers regarding the Indecent Representation of Women Act, 1986” . สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๗, จาก <https://blog.ipleaders.in/powers-regarding-indecent-representation-women-act-1986/>